

1 ВЕРЕСНЯ - ДЕНЬ ЗНАНЬ!

*Шановні студенти,
викладачі та співробітники!*

Щиро вітаємо із Днем знань та початком нового навчального року!

Для будь кого з нас це особливе свято. Більше як два століття двері Ніжинської вищої школи гостинно запрошують усіх тих, хто прагне пізнати нове та невідоме, зберегти зв'язок з минулим, закласти підґрунтя майбутнього.

Попри те, що цього року рясний дощ змусив перенести урочистості в актовий зал Гоголівського корпусу, свято відбулося. І ми бажаємо всім успішного навчального року, міцного здоров'я, щастя, невичерпної енергії та творчих здобутків. І нехай вони будуть настільки ж рясні, наскільки рясним був дощ у цей день!

Редакція газети

«ХОЧА ЦИФРИ НАС І НЕ РАДУЮТЬ, АЛЕ ЦЕ ЦІЛКОМ ОБ'ЄКТИВНИЙ І ЗАКОНОМІРНИЙ ПРОЦЕС»

Цей вислів декана історико-юридичного факультету Л.Мищик можна назвати підсумком загальних зборів професорсько-викладацького колективу університету, які відбулися 30 серпня 2013 року. Або іншими словами: ситуація складна, але складна прогнозовано.

З доповіддю виступив ректор університету професор Олександр Бойко, який розповів про результати вступної кампанії 2013 року. Так, цього року до приймальної комісії було подано 3652 заяви. Однак, відсоток першокурсників по відношенню до загального контингенту студентів складає 27,4% (падіння загального складу студентів порівняно з попереднім роком становить 12,5%). Відбулося зменшення кількості студентів, що навчаються за контрактом, їх кількість не перебільшує 20%. Процес зменшення кількості абітурієнтів, який спостерігається останнім часом в державі, активізував увагу до ще однієї важливої проблеми: відрахування студентів під час зимової та літньої сесії, особливо першокурсників під час зимової сесії. Професор Бойко наголосив, що за останні п'ять років щорічно відраховується у середньому 305 студентів. За даними Міністерства освіти і науки кількість першокласників

в останні роки зростає, тому в перспективі матимемо більшу кількість студентів.

Але поки що колектив нашого навчального закладу вирішує основні завдання: це, перш за все, завершення акредитації вузу, у нас 66,6% спеціальностей, акредитованих за IV рівнем; збереження контингенту студентів (для цього необхідно проводити поточний контроль за навчальним процесом та посилити контроль деканатів і кафедр за ходом сесії); розширення і збереження аспірантури (тут важливу роль грає підготовка кандидатів і докторів наук, запровадження виваженого і толерантного ставлення до складання контракту і його виконання); поліпшення планування навчального процесу шляхом його оптимізації (підготовка інтегрованих планів, посилення профорієнтаційної роботи); максимально мобілізувати та використовувати всі наявні резерви.

У фінансово-економічній сфері відбулися поточні ремонти навчальних приміщень та окремих кімнат у студентських гуртожитках. За 9 місяців поточного року було встановлено 66 металопластикових вікон, побудовано котельню для майстерні.

На завершення виступу ректор університету згадав про приємні новини. В останні роки Центр міжнародних проєктів

«Євроосвіта» за погодженням із Міжнародною наглядовою радою, представляє академічний рейтинг університетів «Топ 200 Україна», який друкує газета «Дзеркало тижня». Так от, за 2013 рік Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя займає 188 позицію. У 2011 році це була, відповідно, 194 сходинка рейтингу. Також Олександр Дмитрович зазначив, що за рейтингом класичних університетів наш вуз посідає 28 місце (для прикладу, КНУ «Києво-Могилянська академія» займає 13 сходинку рейтингу). На цій оптимістичній ноті доповідач завершив свій виступ.

У обговоренні взяли участь декан факультету іноземних мов Світлана Володимирівна Тезікова, яка привітала всіх із початком нового навчального року. І звернула увагу на ряд питань. Перш за все, вона зазначила, що у питанні збереження контингенту треба чітко визначити акцент: «зберегти студента, не поставивши «задовільно», а навчити його на «задовільно». Тут у нагоді стане послуговування лозунгом Московського університету міжнародних стосунків «Вчимося вчитися, вчимося вчити». Також Світлана Володимирівна наголосила на необхідності вдосконалення менеджменту навчального процесу та міжкафедрального

діалогу під час складання навчальних планів.

Декан історико-юридичного факультету Лариса Миколаївна Мищик долучилася до привітання колеги, побажала успіхів у новому навчальному році. І зауважила, що треба змінювати підходи до існуючої проблеми: «Останнім часом ми випускаємо більше, ніж приймаємо», – наголосила декан, – «тому треба не втрачати зв'язок з випускниками». Також декан історико-юридичного факультету запропонувала звернути увагу на проблему працевлаштування випускників та вирішення кадрових проблем, адже вимоги зростають і до якісного складу викладачів: кількість професур, докторів і кандидатів наук – це ще один чинник високоякісного викладання.

У заключному слові ректор подякував за обговорення та зазначив, що «демократія стимулює ініціативу, а якщо ініціативи немає, то демократія не працює». Ще раз закликав з усією відповідальністю поставитися до навчальних програм на кафедрах, і зберегти контингент першокурсників, створити максимально комфортні умови для адаптації першокурсників.

Рішенням конференції звіт ректора був схвалений.

Н.Ландар

III Міжнародний науковий семінар «Хронологія радянської культури: константи й трансформації» із серії «Studia Sovietica»

У липні 2013 року за підтримки Інституту літератури імені Тараса Шевченка Національної академії наук України на базі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя відбувся III Міжнародний науковий семінар із серії «Studia Sovietica». Тема щорічного семінару – «Хронологія радянської культури: константи й трансформації».

У роботі семінару взяли участь провідні дослідники радянської культури, а також магістранти й аспіранти, чий науковий зацікавлення пов'язані з соцреалізмом. Семінар об'єднав 23 учасників з декількох країн, зокрема: Болгарії, Литви, різних регіонів Росії (Єкатеринбург, Іваново, Іркутськ, Тюмень) та України (Київ, Одеса, Черкаси, Житомир, Ніжин).

Семінар «Хронологія радянської культури: константи й трансформації» відбувався у формі секційних засідань, кожне з них завершувалося активним обговоренням, у якому брали участь не лише учасники семінару, а й численні гості, зацікавлені тематикою наукового заходу. З привітальним словом до учасників та гостей семінару звернулася доктор філологічних наук, професор В. П. Хархун, яка відзначила важливість цього заходу, оскільки участь у ньому представників різних країн дає змогу порівняти соціокультурні явища радянського періоду в міжнародному контексті.

Під час першої секції були заслухані доповіді академіка М. Жулинського, д.пол.н. О. Бойка, д.філос.н. Т. Круглової, д.філ.н. В. Хархун.

У виступі М. Жулинського «Радянська культура: ідеологічна мімікрія як засіб легітимації національної літератури» розглядалася складна проблема конформізму, який підірвав монолітність радянської культури. Цей феномен був розглянутий на прикладі долі Івана Дзюби і його славнозвісного памфлету «Інтернаціоналізм чи русифікація?».

О. Бойко у виступі «Колективна пам'ять: специфіка структури» з'ясував, що в основі механізму колективної пам'яті лежить процес комунікативної взаємодії в рамках соціальної групи; дослідник виділив два рівні колективної пам'яті: офіційний та неофіційний.

Доповідь Т. Круглової «Конформізм як поведінкова стратегія радянського художника: генезис і трансформації» була присвячена виявленню складної та специфічної логіки співвідношення свободи та залежності радянського автора крізь призму концепту «конформізм».

В. Хархун проаналізувала 1960–1980-і рр. в історії української літератури, зокрема різні стратегії виходу трьох літературних поколінь із зони соцреалізму. У доповіді «Соцреалізм у постсталінській літературі (українська проекція)»

дослідниця дійшла висновку про те, що індикаторами, які вказують на процеси вторизації, маргіналізації та елімінації соцреалізму в українській літературі 1960–1980-х рр., були гуманізація соцреалізму, поява персональних альтернативних канонів, декларування внутрішньої свободи та мистецької опірності,

«Соло на флейті», специфіку творчості Микитенка в контексті українського соцреалізму.

У виступі «Кирпичини для Тичини: літературна репутація народного поета» Я. Цимбал актуалізувала проблему штучності партійного проекту «народного поета», псевдонародності тичинин-

постмодерністська естетика.

Учасниками другої секції стали к.філ.н. О. Омельчук, д.філ.н. М. Літовська та магістранти Національного університету «Києво-Могилянська академія» й Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя О. Клименко і М. Довіна.

О. Омельчук у доповіді «Модний Блакитний (перший культ письменника в українській літературі радянського часу)» проаналізувала прижиттєві й пожиттєві критичні тексти, пов'язані з іменем одного з перших організаторів українського літературного життя радянського періоду Василя Еллана-Блакитного.

Виступ М. Літовської «Советский журнал для детей: проблема трансформации идеологических приоритетов» був присвячений механізмам формування й закріплення принципово нових ідеологічних пріоритетів у дитячих журналах 1920–1930-х (індустріалізація) та 1930–1940-х (війна) років.

У виступах О. Клименко та М. Довіно проаналізовано історичний та літературний аспекти одного з ключових феноменів ритуальності в радянській культурі – річниць Жовтневої революції.

Під час першої секції другого дня семінару учасники заслухали виступи к.філ.н. Л. Скорини, к.філ.н. Я. Цимбал та к.філос.н. Л. Кривцової.

У доповіді «Забута тінь класика соцреалізму (драматургія Івана Микитенка: текст, інтертекст, новий контекст)» Л. В. Скорина проаналізувала драми «Диктатура», «Кадри», «Дівчата нашої

ської соцреалістичної пісенної лірики й відторгнення її читацькою масою.

Л. Кривцова в доповіді «Конструювання «народності» радянської культури: шляхи розвитку палехської лакової мініатюри (на матеріалі наради Всекохудожника 1933 р.)» виявила, що сконструйована за ідеологічним замовленням «народність» детермінувала шляхи розвитку цього виду мистецтва.

Учасниками другої секції стали д.філ.н. П. Дойнов, д.гум.н. Л. Мачанскайте, докторант Інституту литовської літератури й фольклору Г. Чінгаїте-Кізнене, д.філ.н. Н. Малогіна та магістр Національної музичної академії України ім. П. Чайковського К. Войциця.

У доповіді «Радянське – прорадянське – болгарське: літературно-політичний проект відлиги в Народній республіці Болгарії (1961–1963)» П. Дойнов проаналізував появу нового покоління в болгарській літературі, боротьбу між сталіністами й антисталіністами, а також підконтрольне владі лімітування свободи публікації літературних текстів 1961–1963 років.

У виступі Л. Мачанскайте «Метафори свободи в фільмах Литовської кіностудії за сценаріям Іцхокаса Мераса» прозвучав аналіз художніх прийомів трьох кіносценаріїв литовського письменника: «Коли я був маленьким» (1968), «Червень, початок літа» (1969), «Маленька сповідь» (1970).

Г. Чінгаїте-Кізнене у доповіді «Поетика абсурду в радянській драматургії Казіса Саї» зосередила увагу на алегоричній п'єсі «Полювання на мамонтів»

(надрукована 1969 року), зокрема на незвичній комбінації змісту та форми, що давало можливість висловити більше, ніж це було дозволено цензурою.

Доповідь Н.Малютіної «Драматургія Я.Мамонтова 30-х років ХХ ст.: між авангардною драмою і соцреалізмом» була присвячена жанрово-поетикальному аналізу п'єс «Його власність» (1925), «Своя людина» (1936), «Архітектор Шалько» (1934). Дослідниця довела, що ефект мелодраматичного світобачення цілком вписувався в нормативне очікування з його ідеями історичного оптимізму, життєстверджуючого емоціоналізму, утопізму та сентименталізму.

У виступі «Ім'я Сталіна в музичних творах Прокоф'єва» К. Войцицька продемонструвала, що, на відміну від інших композиторів, Прокоф'єв інтонаційно підкреслює культове ім'я, наближаючись до театрального ефекту.

Обговорення доповідей було надзвичайно активним, оскільки науковці мали можливість у процесі міжнародного діалогу порівняти розвиток культури радянського періоду та виявити їхню специфіку в межах окремих республік.

Учасниками заключного секційного засідання стали к.філ.н. С.Чернюк, випускниця аспірантури НаУКМА Н.Ксьондзик та к.філос.н. С.Булатова.

У виступі «Типи текстуального спротиву офіційному дискурсу в українській літературі 30–80-х років ХХ ст.» С.Л.Чернюк проаналізувала приклади руйнівної дії радянського дискурсу двозначності або багатозначності в офіційно дозволеніх текстах української літератури.

Н.Ксьондзик у доповіді «До питання про дезінтеграцію соцреалізму: межі й причини» розглянула часові та причинні орієнтири дезінтеграції соцреалізму, систематизувала їх за хронологією, фазністю та стилістикою.

Доповідь С.Булатової «Іркутськ ХХІ століття: радянське в просторі пострадянського міста» проілюструвала те, як у пострадянському місті при збереженні зовнішніх елементів радянського відбувається розвиток нових форм міського життя.

Окрім заслуховування та обговорення доповідей, програма семінару передбачала презентацію нових видань учасників. Власні монографії та колективні робо-

того, вирішальними є історико-культурні проблеми, зокрема, різні моделі шістдесятництва в українському, російському, литовському та болгарському контекстах, близькість художніх явищ литовської літератури не до інших радянських республік, а до західноєвропейських.

Професор В.Хархун наголосила також на потребі створити сайт наукової лабораторії «Studia Sovietica» та необхідності організовувати міжнародні наукові проекти.

Аналізуючи роботу семінару, д.філ.н. П.Михед зауважив, що надалі необхідно досліджувати взаємозв'язок мистецтва початку ХХ століття й соцреалізму. Він зазначив, що є потреба структурувати радянську епоху по кластерам, так би мовити «розкласти на голоси», наприклад, цікаво було б дослідити історію розвитку жанру оптимістичної трагедії.

Д.філос.н. Т.Круглова зауважила, що поняття «канон» функціонує як термінологічна «пастка», воно породжує багато неточностей, бо є внутрішньо невизначеним. Звідси проблема розгляду соцреалізму як «винаходу», зробленого радянськими митцями, необхідність урахування внутрішніх обмежень і спротиву та водночас тактики згоди. Ці проблеми, на думку дослідниці, ускладнюють розуміння канону.

Д.філ.н. М.Літовська наголосила, що найактуальнішим питанням семінару стала проблема рецепції, тобто межі адекватності нашого сприйняття радянської культури й соцреалізму зокрема. На думку дослідниці, одним із найцікавіших питань стала проблема відлиги й шістдесятництва, які, як виявилось, мали неоднакові форми вираження в різних національних культурах. Звідси постає проблема періодизації як соцреалізму, так і тих явищ, які прийшли йому на зміну й потребують теоретичного обґрунтування (неосоцреалізм, сюрсоцреалізм).

Д.філ.н. П.Дойнов зауважив, що треба бути обережним з поняттям альтернативи, зокрема, при осмисленні феномену шістдесятництва, який за своєю природою є дуже складним.

За час перебування в Ніжині учасники також відвідали Музей рідкісної книги, Музей історії Ніжинської вищої школи, музей Миколи Гоголя та унікальну картинну галерею вузу.

4 липня на учасників чекала виїзна екскурсія до національного історико-культурного заповідника «Качанівка», де вони мали можливість поспілкуватися в невимушеній дружній атмосфері на лоні дивовижної природи.

Міжнародний науковий семінар «Хронологія радянської культури: константи й трансформації» відбувся на високому організаційному та науковому рівнях. Тема заходу об'єднала науковців з різних країн, стала підґрунтям для плідного обміну ідеями. За результатами семінару планується видання третього збірника із серії «Studia Sovietica».

*Марина Довіна
На фото:*

1. Секційне засідання учасників конференції.
2. Фото на згадку на сходах нового корпусу НДУ

Третій день семінару розпочали к.філ.н. Л.Кислова, к.філос.н. Л.Немченко та д.філос.н. М.Тимофєєв.

Л.Кислова у доповіді «В.Славкін «Доросла донька молодої людини»: деструкція радянського в контексті проблеми покоління» проаналізувала проблематику п'єси та дійшла висновку про те, що твір перебуває біля витоків російської «нової драми».

Виступ Л.Немченко «Феномен «полочного» кіно. Антирадянське як радянське» – це дослідження раніше репресованих та знятих із показу радянських фільмів та аналіз причин їхньої заборони.

М.Тимофєєв у доповіді «Сучасні псевдо-поп-пострадянські заклади харчування в Україні: системно-семіотичний аналіз» зосередив увагу на візуальних, матеріальних та нарративних виявах радянського в сучасних українських закладах харчування.

ти представили В.Хархун, П.Дойнов, Л.Мачанскайте, Г.Чінгаїте-Кізнене, М.Літовська, М.Тимофєєв, Н.Малютіна, О.Омельчук.

На заключному обговоренні д.філ.н. В.Хархун зауважила, що осмислення констант було прогнозоване самою специфікою радянської культури: це розгляд, насамперед, ролі комуністичної ідеології, упливу комуністичної партії, комуністичних лідерів на формування й розвиток літературно-мистецького життя. Значно складнішими виявилися сюжети, пов'язані з принципом трансформації в системі радянської культури. Тут можна виділити теоретичні проблеми розмежування радянського й соцреалістичного, радянського й нерадянського, антирадянського; різні підходи до періодизації радянської культури в різних національних контекстах. Окрім

Професорові Ю.І.Бондаренку – 50!

Юрій Іванович Бондаренко народився 13 вересня 1963 року в дружній родині Івана Сергійовича та Ганни Микитівни Бондаренків.

У дитинстві цікавився творами М.Трубляїні, В.Владка, Ж.Верна. Під час навчання в школі №1 писав вірші, захоплювався літературою, що стало підставою для вступу на філологічний факультет Ніжинського державного педагогічного інституту імені М.В.Гоголя.

В інституті був членом літературної студії, якою керував доцент П.О.Сердюк. Брав активну участь у роботі драматичного гуртка, який очолювала доцент О.М.Євстаф'єва. На той час студентський драмтеатр гастролював у Києві, Чернігові, Гомелі, Краснодарі. Своїм однокурсникам Юрій запам'ятовувався такими ролями: голова (п'єса за мотивами твору Гоголя «Вечори на хуторі поблизу Диканьки»), Андрій (п'єса за мотивами повісті М.Гоголя «Тарас Бульба»), Герман (п'єса А. Арбузова «Таня») та ін.

Після закінчення інституту працював у сільських школах Ніжинського району, де здобув перший педагогічний досвід.

У 1990 році на засіданнях Ніжинської «Просвіти» колишня завідувач кафедри методики викладання української мови та літератури доцент С.П.Лукач помітила молодого талановитого вчителя й запросила працювати асистентом. Ю.І.Бондаренко ви-

кладав тоді культуру української мови.

У 1993 році вступив до аспірантури Київського педагогічного інституту імені О.М.Горького. У листопаді 1996 року закінчив навчання в аспірантурі, а через три місяці подав до захисту кандидатську дисертацію. Після завершення роботи над дисертаційним дослідженням працював асистентом, далі – доцентом кафедри методики викладання української мови та літератури.

Упродовж 2006 – 2009 років навчався в докторантурі Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. У 2010 році успішно захистив докторську дисертацію на тему «Теорія і практика навчання української літератури на філософсько-історичних засадах у старших класах загальноосвітньої школи».

Є автором понад вісімдесяти наукових і навчально-методичних праць. Випробував свої творчі здібності в жанрі химерної прози, друкується в журналі «Літературний Чернігів».

Многая, многая Вам літа, Юрію Івановичу!

Кафедра методики викладання української мови та літератури

Греко-українська міжнародна конференція

9 – 10 вересня 2013 року до Ніжинського університету імені Миколи Гоголя завітали представники греко-сербсько-українського товариства дружби і співробітництва Трьох святих та рівноапостольних святих Кирила і Мефодія. У Ніжині проходила міжнародна конференція, присвячена просвітницькій та книговидавничій діяльності греків братів Зосимів.

Місце проведення такого поважного заходу обрано не випадково. Адже найбільш значна грецька громада сформувалася саме у нашому місті. Вона перетворилася на юридично виокремлені самоврядні спільноти з широким спектром повноважень і привілеїв. У Ніжині цим спільнотам вдалося створити купецьке товариство, свій власний орган самоуправління – магістрат, бібліотеку. Особливість формування ніжинської грецької громади полягає в тому, що вона була церковно-релігійним об'єднанням. Грецька община у Ніжині була незалежна від місцевої адміністративної влади.

У міжнародному заході взяли участь аташе посольства Греції Агапіос Калогноміс, Евтихіос Делліс, президент товариства Сотирис Коскоріс, ректор університету професор Олександр Бойко, представники міської влади.

Почесних гостей біля білоколонного красеня зустрічали з хлібом-сіллю. Олександр Бойко привів гостей та зупинився на постатях тих видатних особистостей, які закінчили наш славетний вуз і стали відомими у всьому світі. Відзначив ректор і надання музеїв університету, особливо Музею рідкісної книги, в якому є стародруки,

що збереглися в єдиному екземплярі.

Під час конференції присутні мали можливість познайомитися з діяльністю в місті грецьких меценатів та їх роллю в розвитку мистецтва та освіти міста і регіону. Олена Кавунник, доцент кафедри музичної педагогіки і хореографії, виступила з доповіддю про минуле і сьогодення музичної культури греків у Ніжині. Велику цікавість викликав в учасників поважного зібрання і фільм режисера Сергія Ковальова «Греки в Ніжині».

Протягом свого візиту шановні гості відвідали музеї Історії Ніжинської вищої школи, музею Миколи Гоголя, картинну галерею, побували на кладовищі, де знаходяться поховання видатних просвітителів братів Зосимів, зустрілися з представниками ніжинського грецького товариства, відвідали історичні та пам'ятні місця Ніжина.

Наш кор.

НЕ ОBOB'ЯЗKOBO, AЛЕ БАЖАНО

У межах угоди про співпрацю між Ніжнінським державним університетом імені Миколи Гоголя (Україна) та Телавським державним університетом (Грузія) нинішнього літа гурт студентів нашого вузу побував у Грузії. Своїми враженнями від подорожі поділився магістрант філологічного факультету Андрій Ніколаєнко.

...І вам слава, сині гори,
Кригою окуті.
Тарас Шевченко
Хто не шукає друзів -
сам собі ворог.
Шота Руставелі

Уся принада полягає в подорожі, а не в її меті. Чим коротша подорож – тим уважнішим треба бути до всього. До краєвидів. До людей. До звуків. До почувань, які продукує інтуїція. До всього.

Що спільного між Антуаном де Сентом Екзюпері, Юкіо Місімою та Річардом Бахом? Вони часто бачили світ, себто земну поверхню, з висоти. Вони були льотчиками. У них був широкий кругозір. Не ерудиція, освіта чи досвід. Буквально: вони часто бачили широку панораму світу згори. З висоти польоту.

Тому їхня проза ніби в небо тягнеться.

Немає тут клопотів про роботу, про квартплату, непрості сімейні стосунки, їжу, одяг, інший енурез...

Так і горяни в Грузії: крім того, що в їх очах є щось мудре, крім люб'язності та гостинності, у всьому їхньому образі (буває ж так: бачиш людину і вже маєш у свідомості цілісний її образ: яка вона, який у неї голос, чи є у неї діти або чи доводилось їй (цій людині) стріляти в інших людей. Нерідко можеш вдало припустити, як цю людину звать. А ще в горах – наче в церкві. Дивовижне відчуття. Не одразу відпускає) прочитується благородність, благодатність, благоговіння (слів бракує, ще досі не відпустило). Горяни люблять себе, тому будують все (будинки, сараї, паркани) з каменю, надовго. І гостей люблять, як себе, тому й питають їх спершу, чи мають ті хліб і дах над головою, а вже потім про ім'я.

Ми звикли дивитися на поле золотих колосків на тлі блакитного неба і бачити рівний горизонт. А в Горах горизонту нема. Отак. Нема і все. Є інша гора, а за нею ще одна, і ще одна, а далі вже Дагестан, але і там засніжені гори. Та й які! Це безмежжя і ця велич належить тобі. Сонце дивиться на тебе і всміхається – радіє, що тобі до вподоби такий дизайн. Отак стоїш на горі і думаєш: «Я бачу сонце!». Сонце в грузинській пракультурі символізує виноград, а виноград – сонце (плутані візерунки лози, переплетіння, що виглядають, як солярні символи). Добре, що гори є. Свобода є.

А ще там вівці симпатичні і їх там багато.

Якось беззв'язно, ге? Ну, тоді почну, як слід було:

Ми були в Грузії. Ми – це Андрій Ніколаєнко, Катерина Гой та Тетяна Михайлівна Шкляр. Були в Грузії коли,

навіщо і де конкретно? З 25-го серпня по 1 вересня включно. Слухали лекції про фольклор, культивували і зміцнювали міжнародні зв'язки. У Кахеті, східному регіоні Грузії. Там багато регіонів: Кахеті, Імереті, Самцхе-Джавахеті (звідти «Боржомі» експортують), Мегрелі, Пшаві, Мцхеті, Гурія, Аджарія, Абхазія... Кахеті – найбільший. Вікіпедія розкаже і покаже, але відчуття не дасть.

Центр Кахеті – місто-п'ятдесятитисячник – Телаві. Місто не бідне. Є там університет. В університету є сайт – <http://tesau.edu.ge/> – зайдете, прочитаєте, розберетесь.

Прилетівши ввечері, 25-го серпня до Тбілісі, ми були зустрінуті та направлені до Телаві. Саме місто почалося для нас аж наступного ранку зі сніданку та підйому на університет. Підйому – бо храм науки побудований тришечки вище рівня моря. І рівня міста. О десятий нас привітали народними піснями й танцями і розпочали лекторій.

Перша лекція – про грузинську міфологічну естетику. Проводила її Ніно Созашвілі – ініціатор телавської літньої фольклорної школи. Проводила впевнено й цікаво. Далі – кахетинський фольклор. Після обіду були екскурсії містом та вечеря.

Наступного дня лекції стосувалися урбаністичного та мегрельського фольклору. Після цього ми побували в монастирях Шуамта, Ікальта та Алаверді.

Наступний день був останнім. Останнім для знаходження в університетській актовій залі, де нам читали лекції. Аджарський, Абхазький та Гурійський фольклор стали завершенням у циклі лекцій, а після того нас повезли в Грємі та Некресі. Це теж монастирі. Кому цікаво – колись, можливо, покажу фотки.

Потім – три дні у горах Тушетії та один день у Тбілісі. Все.

У Тушетії гори висотою понад 2000

Автор статті на фоні грузинських краєвидів

водоспадів. Вода холодна і сильна, тече прямо зі скелі. Тамтешня потужність природи породжує темпераментних та витривалих людей.

Першого вересня дітки ідуть до школи, а ми пішли дивитися Тбілісі. Місто непросто, велике і горbate, наче Бахчисарай та Ялта разом узяті. Подекуди їх і нагадує, але в основному – Києво-Львів. Річка Мткварі (російською – Кура), така ж як і Сена в Парижі – брудніша за Остер. У Тбілісі, на відміну від Телаві та Тушетії, російську знають всі. Навіть малі циганські дітлахи, які клянчать дріб'язок на площі Руставелі (котра за змістом нагадує Андрійвський узвіз, а за формою – Дерibasівську, поділену на площу Ринок). У Телаві, наприклад, російська своє віджила.

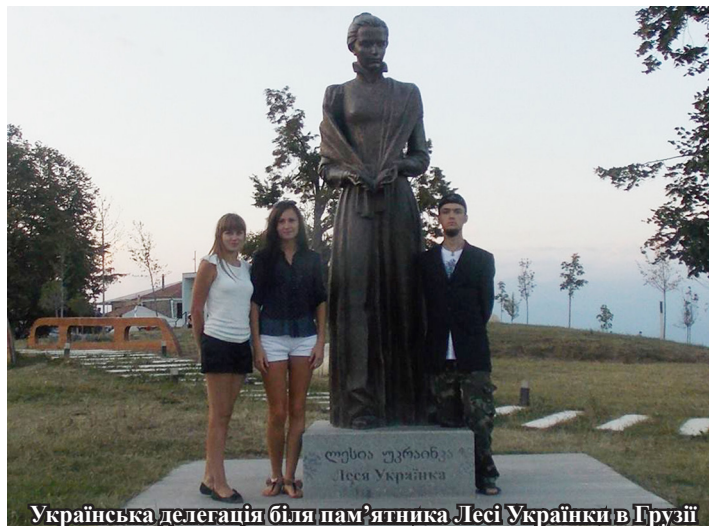
Грузинська трохи дивна, бо незнайома. Хто перекладав Галактіона Табідзе та Вазу Пшавелу на українську – той уже титан, бо він опанував таку мову, як грузинська. Її щоб вивчити, то треба полюбити, однозначно.

Хочеться лишитись там надовго, щоб докорінно змінитися. Хоч я і дозволив собі порівняти Тбілісі з Одесою чи Львовом, та ж ви самі прекрасно розумієте, що це незрівнянне місто. З висоти, згоден – мурашник мурашником, а коли це місто довкола тебе – коли ти «там-і-тоді» – бачиш відмінність від того, що звик бачити – довкола тебе інший трошки світ, – ти приймаєш його. Весь.

...І знов Бориспіль. А що я привіз крім сувенірів і фотокартки? А не покажу. Бо воно всередині.

Щоб вивчити життя, його треба полюбити. Щоб його якісно з якомога більшої кількості сторін бачити – треба подорожувати. Це не обов'язково, але бажано.

Андрій Ніколаєнко,
магістрант філологічного
факультету НДУ імені
Миколи Гоголя

Українська делегація біля пам'ятника Лесі Українки в Грузії

ПАМ'ЯТЬ ЖИВЕ

На початку вересня в нашому університеті відбулися дві важливі події – облаштування на фізико-математичному факультеті пам'ятної аудиторії генерал-лейтенанта В.В.Каталея та поповнення музею історії Ніжинської вищої школи завдяки родині Каталей (місто Кропоткін, Росія) портретом В.В. Каталея та його бронзовим погруддям.

Хто ж такий Василь Васильович Каталей? Він народився 26 лютого 1816 р. в селі Плоскому Ніжинського повіту в дворянській родині. Його предки були грецького походження і за службу в Ніжинському козацькому полку отримали маєтність в Плоскому, де і з'явився їхній родовий маєток. Протягом 1828 – 1835 рр. Василь Каталей навчався в ніжинській Гімназії вищих наук і Фізико-математичному лицей князя Безбородька. Після випуску з лицю розпочинається тривала 32-річна військова кар'єра Василя Каталея. Його служба проходила в гвардійських Волинському і Литовському полках, Якутському і Дніпровському піхотних та інших полках, а також на різних військових посадах. У 1877 р. генерал-лейтенант В.В.Каталей був призначений командиром 3-ї гвардійської дивізії і взяв участь у бойових діях російсько-турецької війни 1877 – 1878 рр. на території Болгарії. Дивізія В.В.Каталея відзначилася в боях за визволення Болгарії від турецької неволі, проте 3 січня 1878 р. Василь Васильович Каталей загинув у бою біля села Петричев. У січні 1878 р. тіло генерала було привезене до села Плоского і поховане біля Михайлівської церкви поряд із могилами інших представників славного козацького роду Каталей.

Вдячний болгарський народ не забував про своїх визволителів і в 1907 р. у столиці Болгарії Софії було споруджено пам'ятник двом генералам, які загинули у боях на болгарській землі – В.В.Каталею і Д.А.Філософову. Крім того, у храмі Різдва Христового на Шипкинському перевалі на меморіальній дошці полеглих за визволення Болгарії ім'я В.В.Каталея викарбувано першим. У часи радянського безпам'ятства ім'я генерала В.В.Каталея майже забулося і тільки завдяки старанням мешканців

В.О.Каталей біля моделі бюста В.В.Каталея

Плоского могила В.В.Каталея не була втрачена, як це сталося з могилами багатьох інших відомих людей.

Нащадки генерал-майора Георгія Васильовича Каталея (теж навчався у Ніжинському лицей) – рідного брата Василя Васильовича (який, до речі, не мав сім'ї і дітей) – Володимир Олегович і Костянтин Володимирович Каталей з міста Кропоткіна Краснодарського краю багато зробили для збереження пам'яті про своїх іменитих предків. Їхнім коштом у Плоскому було впорядковано поховання родини Каталей, місцевому храму було подаровано набір церковних дзвонів, а на місці загибелі В.В.Каталея біля с.Петричев у Болгарії в 2011 р. було встановлено пам'ятний обеліск. Коли ж В.О. і К.В.Каталей висловили пропозицію про вшанування пам'яті В.В.Каталея в його alma mater, то ректор університету професор О.Д.Бойко запропонував облаштувати на фізико-математичному факультеті аудиторії В.В.Каталея і видав розпорядження про виділення коштів на ремонт аудиторії та підготовку відповідних експозиційних матеріалів ви-

давництвом університету. Необхідні документи та світліни були надані родиною Каталей, яка, крім того, замовила художнику А.Д.Лукашонку (Санкт-Петербург) портрет і бронзове погруддя В.В.Каталея. Ці твори відомих митців можна побачити в музеї історії Ніжинської вищої школи.

Стосовно ж аудиторії В.В.Каталея, то всі роботи з облаштування її експозиції були проведені авторами цих рядків. Перебуваючи наприкінці серпня ц.р. в Ніжині, В.О. і К.В.Каталей відвідали пам'ятну аудиторію і ви-

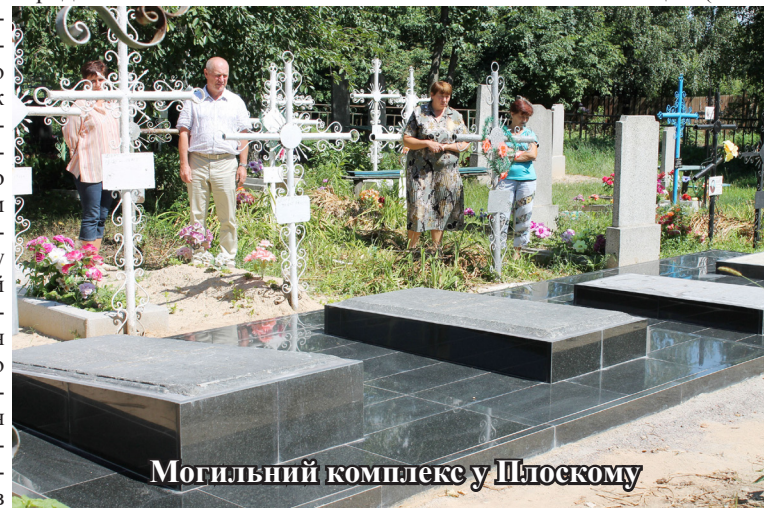

Портрет В.В.Каталея. Художник А.Лукашонк

словили вдячність за підготовлену експозицію. (На жаль, під час підготовки цього

газетного допису з Росії надійшла сумна звістка про те, що 29 серпня після тяжкої хвороби відійшов у вічність старший в роду Каталей – Володимир Олегович. Земля йому пухом!). Найближчим часом планується урочисте відкриття аудиторії, що вкотре засвідчить величезне значення Ніжинської вищої школи як кузні видатних особистостей нашого народу.

*Петро Моціяка,
доцент кафедри
всесвітньої історії,
Валерій Аніщенко,
доцент кафедри фізики*

Могильний комплекс у Плоскому

ВШАНУЙМО ВИЗВОЛИТЕЛІВ! ДО ВІДКРИТТЯ В УНІВЕРСИТЕТІ КІМНАТИ-МУЗЕЮ «ВОНИ ЗАХИЩАЛИ ВІТЧИЗНУ»

12 вересня 2013 р. у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя відбулося урочисте відкриття кімнати-музею «Вони захищали Вітчизну». Ця подія була приурочена до 70-ї річниці визволення Ніжина від німецько-фашистських загарбників. Участь у проведенні цього заходу взяли ректор, викладачі та співробітники університету, представники ветеранських організацій та всі небайдужі до проблем історії Другої світової війни. Головними запрошеними гостями свята були так звані «діти війни» університету, його працівники, народжені з 1927 до 1945 р. включно. Головним організатором і ведучим згаданого дійства став доцент кафедри історії України та політології В'ячеслав Йосипович Томек.

Урочистий захід відкрив ректор університету Олександр Дмитрович Бойко. Він наголосив на неоднозначності трактування нині подій Другої світової війни та дискусійності поняття Велика Вітчизняна війна в сучасній історіографії. Водночас ректор підкреслив, що, незважаючи на те, яким би не було ставлення до причин, ходу, наслідків цієї війни, вона стала великою трагедією для кожної української родини й цей біль досі не згасає в серцях нашого народу. О.Д.Бойко згадав приклад власної родини, зазначивши, що його батько, теж «дитина війни», отримав серйозне пошкодження зору в ті буремні роки. Ректор наголосив, що уроки історії не можна забувати, інакше трагедії мають властивість повторюватися.

В.Й.Томек ознайомив присутніх з історією створення даного музею. Доповідач зазначив, що ідея відзначити 70-ту річницю визволення нашого міста від окупантів виникла ще рік тому, коли він став повноправним членом кафедри історії України та політології й знайшов на ній молодих колег-однодумців: Геннадія Миколайовича Дудченка, Євгена Миколайовича Луняка та Максима Васильовича Потапенка. У розмовах і дискусіях про можливі варіанти відзначення ювілейної дати поступово викристалізувалася ідея створення кімнати-музею під назвою «Вони захищали Вітчизну» в аудиторії 317. Ця ідея отримала повну підтримку з боку ректора та голови профспілкового комітету університету Олексія Олеговича Лейберова. У відповідності до розробленої профспілковою організацією програми «Ветеран НДУ ім.Миколи Гоголя» відбувалася фінансова й матеріальна підтримка робіт, пов'язаних зі створенням музею.

Слід зауважити, що в 317 аудиторії вже існувала раніше кімната бойової слави, відкрита в середині 1970-х рр. Тут розміщувалися стенди, що висвітлювали хід Великої Вітчизняної війни з офіційних радянських позицій. Матеріали, вміщені тут, були перенасичені компартійною ідеологією й ігнорували багато проблем війни, що не підходили під офіційну концепцію її бачення. Зокрема, зовсім не висвітлювалася діяльність ОУН-УПА та в цілому націоналістичного руху в Україні. Війна розглядалася з позицій Великої Перемоги, тому незначне

місце відводилося періоду тяжких поразок Червоної армії в 1941-1942 рр.

Основним девізом нового музею стало гасло: «Показати війну такою, якою вона була».

Безпосередня організаційна робота проходила навесні-влітку цього року й здійснювалася ініціативною групою викладачів Г.М.Дудченка, С.М.Луняка, М.В.Потапенка під керівництвом В.Й.Томека. Саме ця група здійснювала підбір текстів і ілюстративних матеріалів, які в кінцевому підсумку склали 16 стендів експозиції: «Напередодні», «А завтра була війна», «22 червня 1941 р.», «Гіркота поразок», «Звичайний фа-

ливість висловитись. Усіх до глибини душі зворушила розповідь про 1941-1945 рр. 93-літнього ветерана Великої Вітчизняної війни, а в 1986-1991 рр. доцента кафедри філософії та політекономії нашого університету Анатолія Олександровича Грицинського. Він згадував, як був військовим шофером у ці страшні роки. Як рятував вантажівки під час артилерійських обстрілів і авіаційних бомбардувань, як ремонтував автівки, намагаючись не наразитись на кулю німецького снайпера, як отримував тяжкі поранення, внаслідок яких йому було пошкоджено ногу й обличчя, як вступив до партії в 1944 р., як

З експозицією кімнати-музею присутніх знайомить Євген Луняк

шизм», «Новий порядок» в Україні», «Народні месники», «Невидимий фронт», «У війні на два фронти», «Великий перелом», «Все для фронту! Все для перемоги», «Визволення України. Перемога», «У війни не жіноче обличчя», «Дитинство, обпалене війною», «Слава переможцям», «Ніхто не забутий, ніщо не забуде!». Крім опублікованих джерел було використано матеріали архівних зібрань і музейних колекцій.

Оглядову екскурсію для присутніх провів доцент кафедри історії України та політології С.М.Луняк. Він коротко ознайомив учасників заходу зі змістом кожного стенду, зупинившись на окремих яскравих деталях експозиції.

Після завершення екскурсії урочистості з нагоди відкриття кімнати-музею «Вони захищали Вітчизну» перемістилися до банкетної зали кафе «Юність». Тут студентами та викладачами факультету культури та мистецтв під керівництвом старшого викладача кафедри вокально-хорової майстерності Ніни Вікторівни Крутько було підготовлено кілька музичних номерів, у ході яких виконувалися пісні, пов'язані з військово-патріотичною тематикою. Ці пісні з ентузіазмом підхопила публіка.

Кожний з присутніх мав нагоду та мож-

підвіз у квітні 1945 р. бойовий розрахунок наших автоматників до розташувань німецьких позицій у Піллау тощо.

Не менш вражаючою стали спогади доцента кафедри педагогіки Тамари Дмитрівни Пінчук, яка 14-літньою дівчиною застала початок війни у Борисполі. Вона згадувала про перші бомбардування, про відступ червоноармійців, про незліченні юрби полонених, про зв'єрства окупантів.

Крім музичних номерів, які стали окрасою свята, замилювання всіх присутніх викликало виконання доцентом кафедри англійської філології Володимиром Опанасовичем Коваленком поезії Костянтина Симонова «Сын артиллериста».

Друга частина урочистого заходу проходила під незмінним головуванням В.Й.Томека, основного ініціатора й організатора даного дійства. Усі учасники висловлювали щире вдячність йому, його колегам і адміністрації університету за нагоду ще раз згадати про героїзм нашого народу в роки тяжкої війни, вшанувати подвиг воїнів-визволителів і поринути в атмосферу свята. Урочистості завершилися взаємними побажаннями здоров'я та миру, адже ніхто так не цінує мир, як той, хто бачив жахіття війни на власні очі.

Євген Луняк, доцент кафедри історії України та політології

НЕПЕРЕБОРНІХ ПЕРЕШКОД НЕ БУВАЄ...

Спорт - це життя, адже він сприяє продовженню людського життя, зміцнює здоров'я і, взагалі, дуже позитивно впливає на всіх, хто ним займається. Можна написати цілу книгу про користь спорту, а можна сказати все однією фразою. Для студентки ІV курсу історико-юридичного факультету Гоголівського університету Олександри Солдатової це не просто слова. Адже ця тендітна дівчина колись вирішила для себе, що найбільшим її захопленням є футбол. І цьому зовсім не жіночому, за думкою багатьох, виду спорту вона присвячує кожну вільну хвилину.

Олександра закінчила вище училище фізкультури, грала за київську команду з міні-футболу «Планета» у 2008 – 2009 роках. Тепер вона грає у жіночому футбольному клубі України «Атекс».

Історія цього клубу починається в червні 2002, коли за сприяння Громадянського парламенту жінко України була створена команда ЦСК-ГПЖУ, головним тренером якої став Гусар В.М. Уже наприкінці 2002 року змінився головний тренер – до клубу прийшла Гресь Алла Василівна. У січні 2003 року з'явилася нова назва «Атекс» (Зірка перемоги). Змінився і якісний склад команди: в ній грають футболістки з усієї України.

На сьогодні, Олександра Солдатова має у своїй скарбниці звання кращого воротаря України (2007), у 2012 стала кращим польовим гравцем в міжнародному турнірі Riga Cup.

Riga Cup - міжнародний дитячо-юнацький футбольний турнір, який організовується за підтримки Ризької думи і проводиться в зимовий період з січня по березень. на даний час – це один із найбільших дитячо-юнацьких футбольних турнірів на території Європи. У 2013 році турнір вивипнилося 14 років. Щорічна поїздка в зимову Ризу вже стала традицією для футбольних шкіл таких великих і відомих клубів, як Tottenham H, BC Atalanta, FC Genoa, Vitesse, Valerenga, Dynamo Kyiv, HJK, AIK, Hammarby IF, Twente, FS Chertanovo та багатьох інших.

У 2013 році О.Солдатова грала за збірну Національного університету фізичного виховання і спорту України, під час вирішального матчу забила переможний гол завдяки чому команда посіла І місце в турнірі.

У невеликому інтерв'ю Саша розповіла про своє захоплення, про те, як вона стала студенткою Гоголівського вузу.

Кор.: Розкажіть, як Ви прийшли в жіночий футбол? Що це було – усвідомлений вибір, випадковість чи порух душі?

У футбол я почала грати, коли мені було 10 років. Я навчалася тоді в школі, намагалася займатися багатьма видами спорту, але жіночий футбол, який тоді був екзотичним явищем, найбільше припав до душі.

Кор.: Яке з Ваших спортивних досягнень, найцінніше для Вас?

Найбільш хвилюючим і найрадіснішим моментом для мене стала перемога моєї команди «Атекс» у 2012 році в міжнародному турнірі Riga Cup. Це дуже авторитетний і відомий турнір міжнародного класу. І нашому щастю не було меж, коли ми зрозуміли, що перемогли. І те, що я могла розділити цю перемогу з усією командою, зробило мене ще щасливішою.

Кор.: Чи плануєте Ви і далі професійно займатися футболом?

Звичайно, мені б хотілося присвятити своє життя лише футболу. Але поки що жіночий футбол у нашій державі – це неприбуткова справа. Тому це залишиться моїм хобі, і для того, щоб ним займатися, мені треба працювати. Тому я й вирішила здобути освіту на історико-юридичному факультеті Ніжинського університету. Подати сюди документи мені порадила моя мама. Я хотіла повністю присвятити себе спорту і навчатися в університеті фізичного виховання і спорту.

Кор.: Що Вас найбільше вразило в Гоголівському вузі?

Якщо чесно, то територія. Я була зачарована, коли вперше побачила будівлю старого корпусу, парк навколо університету. Мені страшенно тут сподобалось.

Головне - виробити тактику гри

І хто сказав, що футбол - не жіноча гра?

Кор.: Яким життєвим кредо Ви послуговуєтесь у житті?

Ніколи не здаватися. Рухатися тільки вперед.

Кор.: Дякую за розмову.

А нам залишається побажати Олександрі, щоб для неї стали пророчими слова героїні кінофільму «Гостя з майбутнього»: «Дівчинко моя! Тобі все одно не втекти від спортивної слави!»

Наш кор.

Гравці жіночого футбольного клубу «Атекс»

ALMA MATER

Засновник — колектив Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Газета виходить українською мовою раз на місяць окрім липня і серпня. Обсяг 2 друкаркуші.

Тираж 900 примірників.

Свідоцтво про державну реєстрацію ЧГ 442-91ПР

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова редакційної ради – Олександр Забарний

Редактор: Наталка Ландар

Члени ради: Григорій Самоїленко, Віталіна

Скорюход, Анна Парубець, Ірина Кириченко,

Роман Приходько, Ірина Панченко

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 16602, м.Ніжин Чернігівської обл., вул. Крапив'янського, 2, університет, новий корпус, кімната № 213, внутрішній телефон 10-39, email: almamater.ndu@gmail.com

Комп'ютерна верстка, набір та макетування: Наталка Ландар

Віддрукована у Видавництві НДУ імені М.Гоголя
Замовлення №30